



1. Voorwoord .....	3
2. Wat is het Huis van Alijn? .....	4
3. Expo <b>Circus Onderweg</b> .....	5
a. Educatief pakket <i>De circuswagen</i> .....	6
b. Weetjes op kindermaat. ....	7
c. Suggestie prentenboeken .....	11
d. Memoryspel: de kostuums van de clown .....	16
e. Spelletje: zoek de 7 verschillen .....	16
f. Lottospel: het dagelijks leven in het circus. ....	17
g. Kleurplaat: de circuskaravaan van Hendrik en Poes. ....	18
4. Concept en bronnen .....	18



## 1. Voorwoord

Beste leerkracht,

Binnenkort bezoek je het Huis van Alijn samen met jouw klas. **Welkom!** Deze inspiratiebundel helpt jou op weg om jouw kleuters voor te bereiden op dit bezoek. Waar gaan jullie naartoe, wat kunnen jullie daar beleven en wat kan er wel of niet.

Hoe je jouw kleuters voorbereidt op een bezoek aan het Huis van Alijn en hoe diep je daar op wilt ingaan, is afhankelijk van waar jouw klasgroep nood aan heeft.

Of misschien ben je net terug van een boeiend bezoek in ons museum en wil je verder aan de slag in de klas?

Deze bundel geeft jou ook inspiratie om op een boeiende en actieve manier in de klas verder aan de slag te gaan. Veel succes!

Wil je meer weten over ons educatief aanbod of wens je een rondleiding op maat van jouw klas of groep, aarzel niet om contact op te nemen met Géraldine Braeckman: [geraldine.braeckman@stad.gent](mailto:geraldine.braeckman@stad.gent)



## 2. Wat is het Huis van Alijn?

### Wat is een museum?

Een museum is een plaats waar kunstwerken of voorwerpen, standbeelden of schilderijen verzameld, bewaard, onderzocht en getoond worden. Ook foto's, filmpjes en verhalen kan je er bekijken en beluisteren.

Mensen kunnen naar een museum gaan om naar deze voorwerpen of kunstwerken te kijken, om er dingen op te zoeken, te tekenen, te praten, soms muziek te maken, te genieten en te leren van elkaar en van alles wat er te zien valt.

In het Huis van Alijn vind je voorwerpen, foto's, filmpjes en verhalen over het dagelijks leven vroeger. Met 'vroeger' bedoelen we niet in de tijd van de dinosaurussen of in de tijd van de ridders en kastelen, maar wel hoe het was in de tijd toen opa en oma klein waren, of toen de opa en oma van papa of mama klein waren. Maar er zijn ook voorwerpen en verhalen van niet zo lang geleden.

Door die verhalen te tonen of te vertellen, laten we zien dat het dagelijks leven vandaag er soms heel anders uitziet dan vroeger, maar soms ook niet. Je overgrootouders gingen bijvoorbeeld net als jou naar school. Maar ze leerden andere dingen en ook hun klaslokaal zag er heel anders uit.

#### Mogelijke vragen of tips:

- Voer een gesprek over een eventueel vorig museumbezoek met de klas.
- Vraag naar ervaringen van leerlingen die reeds een museum bezochten.
- Bespreek verschillende soorten musea. Via de website van [Museumpass](#)<sup>1</sup> kom je te weten welke musea er allemaal bestaan in België.
- Organiseer zelf een tentoonstelling in de klas met werkjes van de leerlingen.

Op onze website kan je ook onze [museumafspraken](#) en een [plattegrond](#) van het museum raadplegen.<sup>2</sup>

1 Website Museumpass: [www.museumpassmusees.be/nl/aanbod](http://www.museumpassmusees.be/nl/aanbod)

2 Download de museumafspraken en de plattegrond via [www.huisvanalijn.be/nl/met-de-klas](http://www.huisvanalijn.be/nl/met-de-klas)

### 3. Expo **Circus Onderweg**

Het Huis van Alijn vertelt bijzondere verhalen over het dagelijks leven. De tijdelijke expo **Circus Onderweg** (11.07.2020-31.08.2021) vertelt het verhaal van circusartiesten. Dit is een heel bijzonder leven van rondreizen en optreden.

Met hun gezelschap trekken ze steeds van plek naar plek. Wat nemen ze mee in hun bagage? Hoe gaan ze naar school? Hoe wordt het huishouden geregeld? Hoe ontmoeten ze vrienden en familie?

In deze expo ontdek je het allemaal en maak je kennis met belangrijke Belgische circusartiesten van vroeger en nu.

Welkom met of zonder gids. Alle praktische informatie rond reservatie en bezoek vind je op de **website**<sup>3</sup>.

<sup>3</sup> Expo Circus Onderweg: [www.huisvanalijn.be/nl/agenda/expo-circus-onderweg](http://www.huisvanalijn.be/nl/agenda/expo-circus-onderweg)



a. Educatief pakket *De circuswagen*.

Om met je kleuters het thema **Circus Onderweg** verder te beleven in de klas, kan je ook De circuswagen ontlenen! In samenwerking met het Circuscentrum kan je, via het Huis van Alijn, De circuswagen in jouw klas laten binnen rijden. Aan de hand van vijf thema's kan je aan de slag gaan in jouw klas.



**Wat is het educatief pakket *De circuswagen*?**

*Een kennismaking met het leven van een circusartiest.*

Als expertisecentrum over de circuskunsten werkt het Circuscentrum mee aan de verspreiding van kennis over circus en circuserfgoed. Circuscentrum ziet het als een basisopdracht om te waken over een gedifferentieerd beeld over de circuskunsten en wil een al te eenzijdige representatie en stereotypering van het circus voorkomen.

De circuswagen is tot stand gekomen uit de voortdurende bekommernis over de beeldvorming over circuskunsten en circuserfgoed. Kinderen leren zo van jongs af aan dat er een brede waaier is aan circusvormen en circusbeleving. Dat het begrip circus zoveel meer omvat dan alleen het klassieke idee van olifanten in een piste.

Oude circusaffiches en foto's illustreren het rijke verleden van het circus. Recentere beelden geven dan weer een mooi beeld van de verschillende en hedendaagse circusvormen: circus in theaterzalen, als straattheater, als vrijetijdsbesteding.

Aan de hand van de verschillende ontwikkelingsdoelen maken de kleuters via vijf thema's uitgebreid kennis met het circus. Dit door Casa Blanca mooi uitgewerkte concept biedt leerkrachten kleuteronderwijs een totaalpakket circusinitiatie aan. Via oefeningen en spelletjes kunnen de kleuters proeven van allerlei circusdisciplines. De circuswagen is een educatief pakket waar in de klas een hele week mee gewerkt kan worden. Laat je klas kennismaken met het circus, maak van je leerlingen acrobaten, jongleurs of clowns en eindig met je eigen circusvoorstelling.

#### Wat zit er in de circuswagen?\*

- de vrachtwagen zelf
- 2 circusfiguren
- een dierenzakje met verschillende dieren, kostuumpjes en kunstkaartjes
- een acrobatenzakje om een evenwichtsspel te spelen
- een poster om met kleuters een tekst in te oefenen
- een clownszakje om kunstjes te leren
- 50 jongleerdoekjes
- jongleerballetjes
- een toeter en een scheetzak
- een handleiding

\* De DVD en de CD die oorspronkelijk bij de handleiding van de circuswagen horen, zijn niet meer beschikbaar. De filmpjes zijn terug te vinden op een usb-stick die vastgemaakt is aan de handleiding. De liedjes zijn raadpleegbaar via de openbare afspeellijst op [Spotify: De circuswagen](#).<sup>4</sup>

#### Hoe ontleen je de circuswagen?

- Wil je na jouw bezoek met De circuswagen verder aan de slag in jouw klas?
- Reserveren kan door een e-mail te sturen naar: [geraldine.braeckman@stad.gent](mailto:geraldine.braeckman@stad.gent)
- De circuswagen kan je gratis 2 weken ontleen.
- Er wordt enkel een waarborg van € 50 gevraagd.
- Dit bedrag stort je op voorhand op het rekeningnummer BE09 0910 1974 2357 op naam van AGB Erfgoed Huis van Alijn.
- Bij het terugbrengen van de wagen wordt dit bedrag teruggestort.
- Bij verlies of schade zal dit van de waarborg worden afgetrokken.

<sup>4</sup> Spotify afspeellijst, 'De circuswagen':  
[open.spotify.com/playlist/3Wv2PiPBxi3v8K99fAFhzp?si=FCYXQv6MTIC107JxUCuAFw](https://open.spotify.com/playlist/3Wv2PiPBxi3v8K99fAFhzp?si=FCYXQv6MTIC107JxUCuAFw)

#### b. Weetjes op kindermaat

Ontdek met onze huisspoken, Hendrik en Poes, leuke weetjes over het dagelijks leven van de circusartiesten, circusfamilies en kinderen in het circus. Per thema stelt Poes een vraag waarop Hendrik antwoordt.



Hieronder, vind je de verschillende wist je datjes uit de expo.  
Die kunnen in de klas aan bod komen als voorbereiding op het bezoek  
of als verwerking tijdens een nagesprek.



### **Thema 1: Circus onderweg**

Poes: Reist het circus altijd rond?

Hendrik: Veel circussen reizen met een tent naar de mensen toe.

Zo hoeft het publiek niet ver te reizen voor de circusvoorstelling.

Maar sommige circussen geven hun show in een circusgebouw, een theater

of in openlucht op een festival. Dan is het aan het publiek om naar het circus te reizen.

*Waar zag jij al eens een circusvoorstelling?*

Poes: Hoe reist het circus?

Hendrik: Het circus reist in een lange karavaan van prachtig versierde vrachtwagens van plaats naar plaats. Op de zijkant van de vrachtwagens staat de naam van het circus in grote letters. Sommige circussen hebben weinig artiesten of vormen een circus met hun eigen familie. Dit zijn kleine circussen en die hebben misschien maar één of twee wagens nodig om te reizen. Andere circussen hebben wel heel veel meereizende artiesten. Deze hebben veel meer circuswagens nodig. Soms wel tientallen!

Vroeger reisde het circus vaak met de trein want dat was toen de snelste manier.

*Hoe zou jij het liefst willen meereizen met het circus?*

### **Thema 2: Circusartiesten onderweg**

Poes: Blijft een circusartiest altijd bij hetzelfde circus?

Hendrik: Als circusartiest kan je kiezen om bij verschillende circussen te werken.

Je hoeft dus niet steeds bij hetzelfde circus op te treden.

Zo kan het best zijn dat je bij het ene circus altijd in je eigen land blijft optreden, maar dat je bij een ander circus soms de hele wereld rondreist.

*In welk land zou jij willen optreden?*

Poes: Gaan circuskinderen naar school?

Hendrik: Jazeker! In België is er geen schoolplicht maar leerplicht.

Vroeger gingen circuskinderen naar de scholen waar ze met het circus rondreisden.

Maar als je constant onderweg bent, is het niet gemakkelijk om vrienden te maken.

Daarom bleven sommige circuskinderen soms ook op internaat.

*Zou jij het leuk vinden om op internaat te zitten?*

*Waarom wel/niet?*



### Thema 3: Het reisgezelschap

Poes: Wat doen circusmensen als ze niet optreden?

Hendrik: Ook als de circusartiesten een dag vrij hebben, gaan ze de piste in om te oefenen. Maar daarnaast doen ze ook allerlei andere zaken zoals: naar de winkel gaan voor boodschappen, de was in de wasmachine stoppen, eten koken,... En als alle 'moet-werkjes' gedaan zijn, spelen ze een spelletje, lezen ze een boek, kijken ze televisie, chatten ze met hun vrienden of spelen ze spelletjes op hun smartphone of hun spelconsole.

*Wat doe jij graag in jouw vrije tijd?*

Poes: Wat is een circusfamilie?

Hendrik: Dat is een familie die al vele jaren in het circus werkt. Opa en oma zijn circusartiesten en hun kinderen en kleinkinderen ook. Soms werken ze allemaal tegelijk in hetzelfde circus.

*Welke artiest zou jij kunnen zijn in een circusfamilie?*



### Thema 4: Reizend huishouden

Poes: Is er een bad in de woonwagen?

Hendrik: Vroeger werden de kinderen in een teil gewassen. Vandaag heeft bijna elke woonwagen wel een badkamer of staat er een speciale badkamerwagen op het circusterrein. Daar kan geen ligbad in, dat is gewoon te groot voor de wagen.

Poes: Hoe reizen de dieren mee?

Hendrik: Alle circusdieren worden vervoerd in een eigen wagen. Dat zijn transportwagens speciaal voor hen gemaakt. Onderweg let de trainer goed op zijn dieren. Hij kan ze volgen via een televisiescherm in zijn vrachtwagen, want bij de dieren hangt een camera.

*Met welk dier zou jij durven meereizen?*



### **Thema 5: Klaar voor het optreden**

Poes: Wie maakt de prachtige kostuums van de circusartiesten?

Hendrik: Veel artiesten maken hun kleding zelf.

Andere hebben een eigen kleermaker. Samen maken ze een ontwerp.

Acrobaten willen strakke elastische pakken, clowns willen een wijde broek of een coole muts. De kleermaker gaat daarna op zoek naar mooie stoffen om de kostuums te maken.

De kostuums en het materiaal dat de artiesten nodig hebben,

werd vroeger in prachtige koffers opgeborgen, zo vonden ze altijd alles snel terug.

Deze koffers waren ook ideaal om mee te reizen, een kleerkast voor onderweg dus.

*Bedenk jouw circuskostuum. Hoe zou dat er uitzien?*

Poes: Schminken de clowns zich zelf?

Hendrik: In het circus noemen ze schminken: grimeren.

De meeste clowns oefenen dit tot dat ze het prima zelf kunnen.

Ze hebben prachtige schminkdozen, glitterspray, prachtige pruiken en nog veel meer.

De schmink die ze gebruiken is van heel goede kwaliteit en blijft altijd mooi zitten.

Zelfs al krijgt de clown een emmer water over zich heen of heeft hij zweetdruppeltjes op zijn gezicht. Iedere clown heeft zijn eigen clownsgezicht.

De een heeft altijd dezelfde streepjes bij zijn ogen en de ander een zonnetje op zijn wang.

Het is eigenlijk een soort uitvinding die niemand anders mag gebruiken.

Dat hebben de clowns zo met elkaar afgesproken.

*Hoe zou jij er als clown uitzien?*

c. Suggestie prentenboeken



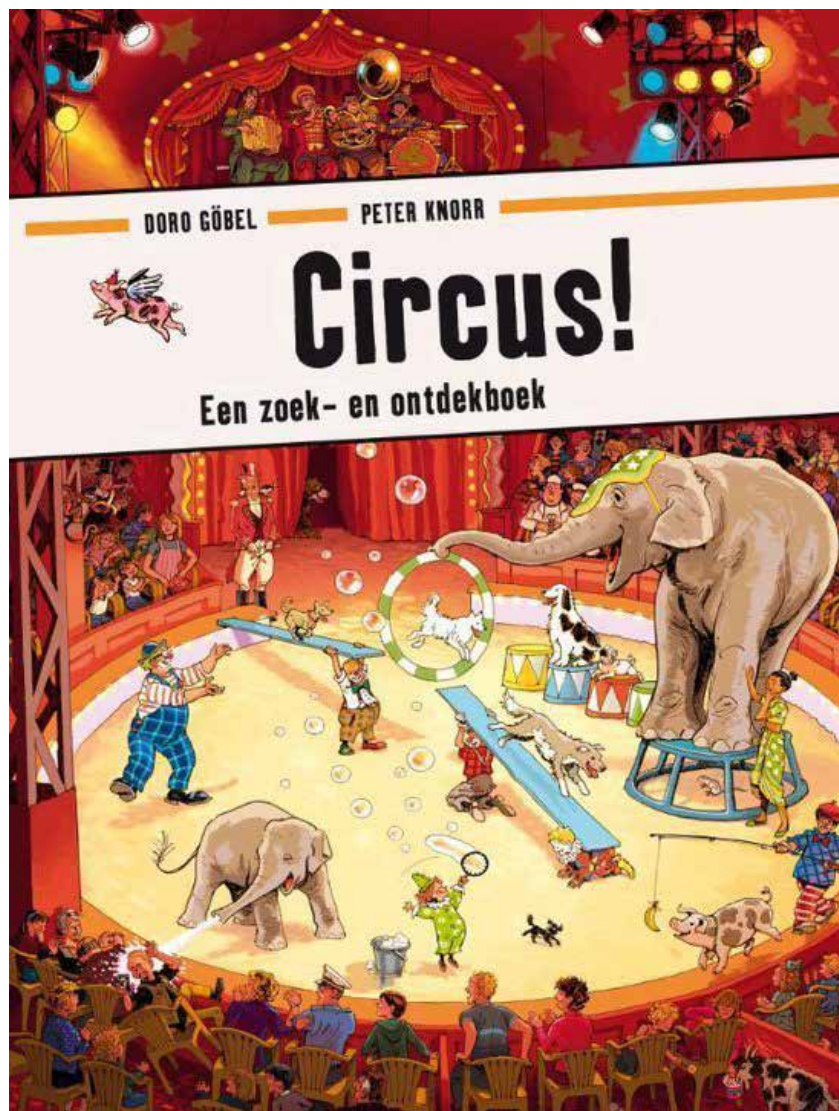
### Kleine August

Het prentenboek start met een leuk voorblad waarop een kleine jongen allerlei kunstjes oefent. De jongen is August. En August mag niet mee naar de circusvoorstelling in de stad. Hij vindt dat oneerlijk, hij pakt zijn koffer en vertrekt. Onderweg ontmoet hij een reusachtige man, die wijst hem de weg naar het circus. De man heet Max en is een beroemde circus-artiest én de sterkste man ter wereld. Max geeft August een plaatsje in de circustent. En het wordt nog beter wanneer Max hem vraagt in te vallen voor zijn assistent die ziek is. August gaat daar graag op in. Hij beleeft de avond van zijn leven en tegelijkertijd is dit het begin van erkenning voor August. Dit prachtig geïllustreerde boek ademt nostalgie naar de tijd waarin een circus iets teweegbracht in steden en dorpen. De figuren in het eerder onwaarschijnlijke verhaal passen hier perfect in. Op het achterste blad keert het thema van het voorste terug maar ditmaal is het Max die samen met August kunstjes doen.

Boonen, S. (2018). Kleine August. Wielsbeke: De Eenhoorn.

Op de website van [uitgeverij De eenhoorn](http://uitgeverij.De.eenhoorn)<sup>5</sup> kan je allerlei lestips downloaden die bij dit boek horen. Deze lestips bestaan uit uitgewerkte activiteiten binnen het thema circus. De verschillende circusartiesten, hun acts en bijhorende attributen komen aan bod tijdens de inleiding. De kleuters leren bewegen als circusartiesten en maken zelf popcorn (net zoals in het echte circus), ze knutselen een halter en sluiten de week creatief af met hun eigen circusvoorstelling. Op die manier kun je met dit materiaal veel kanten op. Wat dit boek nog een extraatje geeft, is dat je het ook kunt inzetten binnen thema 'weerbaarheid, durven opkomen voor jezelf'.

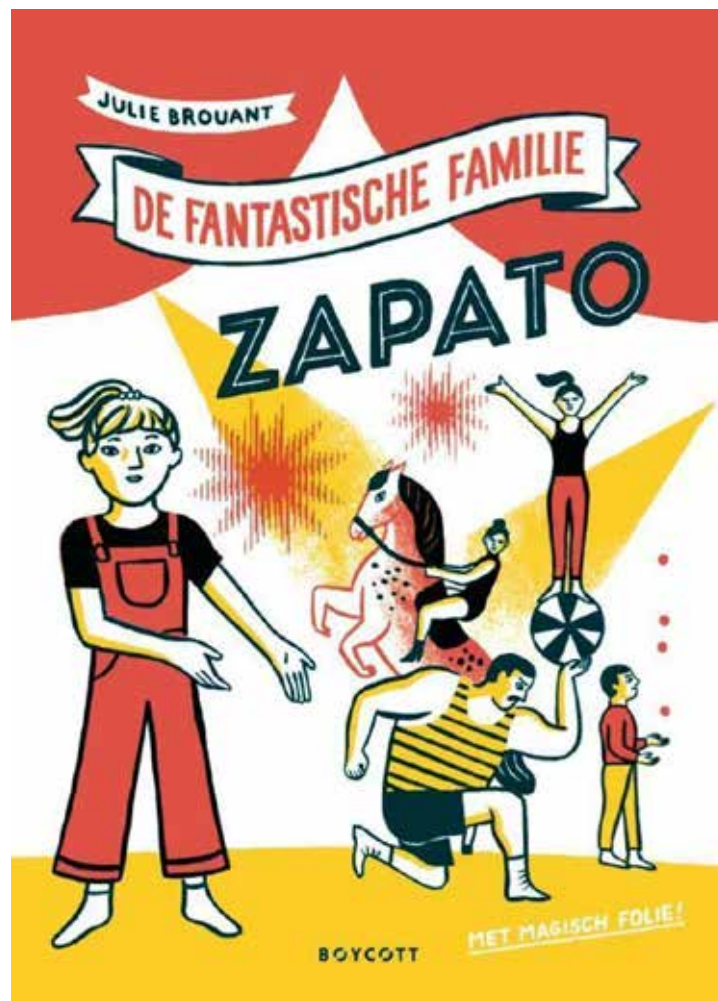
<sup>5</sup> Lestips bij kleine August: [www.eenhoorn.be/media/wysiwyg/Lestips/lestips\\_KleineAugust\\_def.pdf](http://www.eenhoorn.be/media/wysiwyg/Lestips/lestips_KleineAugust_def.pdf)



### Circus! Een zoek- en ontdekboek.

Een circus dat aankomt in een dorp of een stad is een hele gebeurtenis. Daarvan probeert dit tekstloze prentenboek een beeld te schetsen. Hoe bouwen de circusmensen de tent op, wanneer en hoe oefenen ze, hoe wordt het toestromend publiek in goede banen geleid, hoe start een voorstelling en hoe loopt ze af...? De illustraties brengen heel veel elementen in beeld en zullen ongetwijfeld de verbeelding van de kleuters aanwakkeren.

Göbel, D. (2011). Circus. Een doe- en ontdekboek. Amsterdam: Ploegsma.



### De fantastische familie Zapato

De familie Zapato is ongelooflijk en formidabel. De moeder van het circusgezelschap is een ware evenwichtskunstenares die een handstand op vijf bewegende ballen kan houden, de oom tovert talloze konijnen uit zijn hoed, de vader is een echte krachtpatser en de zus kan hoelahoepen als geen ander. De circusacts komen wonderlijk tot leven dankzij 'de magische folie' die in het boek is ingesloten. Als je daarmee over de illustraties beweegt, zie je konijnen springen, ballen rollen, halters de lucht in gaan, hoepels rond een middel dansen... De indrukwekkende acts maken het jonge meisje dat haar familie aan de lezer voorstelt, bijzonder onzeker. Telkens zien we haar proberen haar familieleden te evenaren, maar onderzoek met de folie bevestigt elke keer opnieuw dat de acrobatische toeren en goocheltrucs niet aan haar besteed zijn. Wat heeft zij haar familie te bieden? Gelukkig weet moeder weet raad, want in de fantastische familie Zapato blijkt voor ieder familielid een rol weggelegd...

Brouant, J. De fantastische familie Zapato. Amsterdam: Boycott.



## JoJo het slangenmeisje

JoJo wordt geboren in een grote circusfamilie. Er is weinig tijd of plaats voor kleine JoJo, waardoor ze zich letterlijk in allerlei bochten leert wringen. Zo heeft ze niet meer dan een lade nodig om in te slapen en klautert ze soepel naar de top van de mensenspiramide. Op een dag geraakt het kleine slangenmeisje in een knoop waar haar familie haar niet meer uitkrijgt. Een zwierig geïllustreerd prentenboek voor oudere kleuters waarin de belangrijkste aspecten van het circusleven aan bod komen: het opzetten van een circustent, het samen inoefenen van acrobatentoeren, het leven in een woonwagen,...

Van Haeringen, A. (2011). JoJo het slangenmeisje. Amsterdam: Leopold.

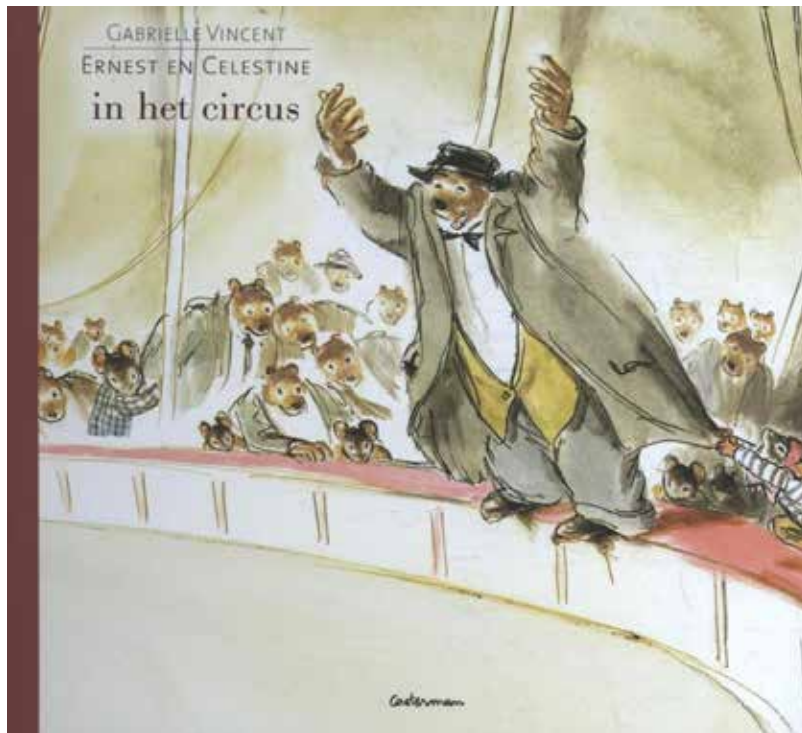
### Maak een verteltafel over het verhaal uit het boek

De verteltafel is een plaats waar kinderen met behulp van popjes, attributen en stukjes decor het verhaal spelend navertellen. Dit is ook een ideale werkvorm voor taal oefenkansen.

Die plek kan overal zijn. Dat kan letterlijk op een tafel, maar ook bijvoorbeeld in de zandbak. De poppetjes, attributen en stukjes decor kunnen door de kinderen meegebracht of zelf gemaakt worden.

Bespreek met de kinderen welke attributen nodig zijn. Richt de verteltafel samen met de kinderen in.

Je speelt als leerkracht eerst het verhaal zelf eens na. Dan is het de beurt aan de kinderen. Het is de bedoeling dat de kinderen tijdens deze opdracht rollen kiezen, met elkaar spelen, zich verplaatsen in de personages van het verhaal en op elkaar reageren.



## Ernest en Celestine in het circus

Het circus is in de stad. Celestine, de muis, wil heel graag naar het circus gaan en overtuigt Ernest de beer om dat te doen. Meer nog... Celestine komt te weten dat Ernest nog als clown in het circus heeft gewerkt en dat eigenlijk graag nog wel eens wil doen. Als dat gebeurt, doet Celestine graag met hem mee!

Vincent, G. (2017). Ernest en Celestine in het circus. Brussel: La Caravelle.

d. Memoryspel: de kostuums van de clown

Hieronder vind je een voorbeeld van een memoryspel met kostuums van clowns. Download het volledige spel op onze [website](#).<sup>6</sup>  
Knip de kaartjes uit. Spelen maar.



6 Download het memoryspel: [www.huisvanalijn.be/nl/derde-kleuter-en-1e-leerjaar](http://www.huisvanalijn.be/nl/derde-kleuter-en-1e-leerjaar)

e. Spelletje: zoek de 7 verschillen

Zoek de 7 verschillen in 2 circusaffiches.  
Download het volledige spel op onze [website](#).<sup>7</sup>  
De oplossing vind je in de voetnoot terug.<sup>8</sup>



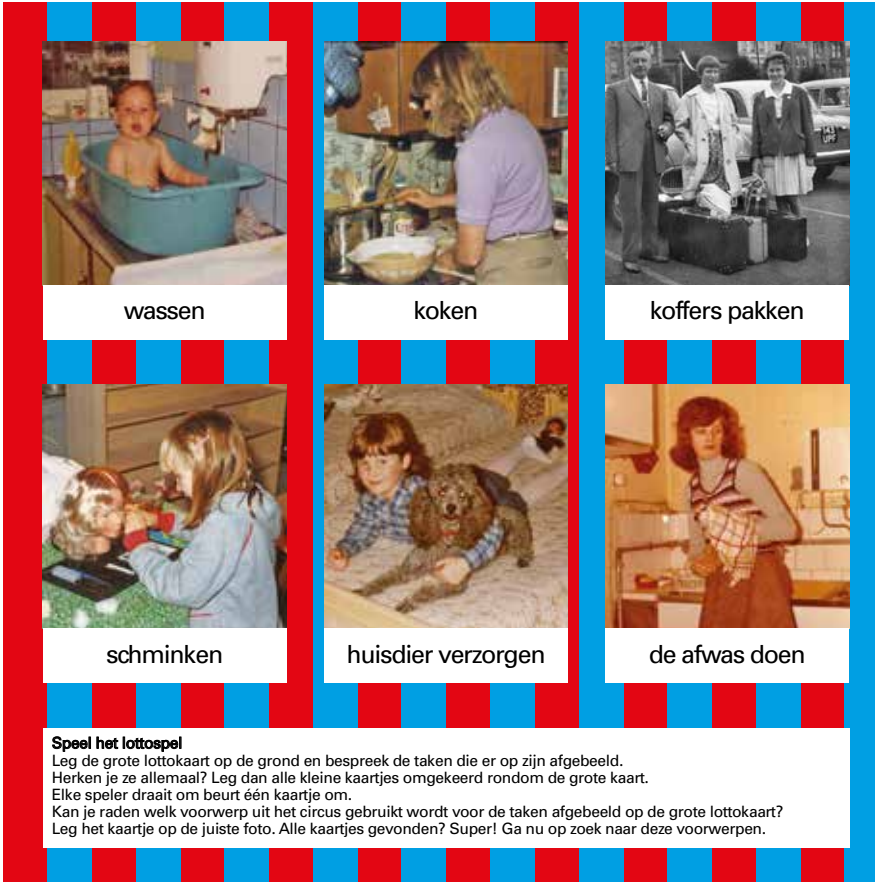
7 Download het spel 'zoek de 7 verschillen': [www.huisvanalijn.be/nl/derde-kleuter-en-1e-leerjaar](http://www.huisvanalijn.be/nl/derde-kleuter-en-1e-leerjaar)




8 Oplossing: 1) eerste vlag, 2) publiek voor de caravan, 3) witte tent rechts, 4) vleugels eerste papegaaï, 5) neus clown, 6) slagtoestel olifant, 7) struisvogels



f. Lottospel: het dagelijks leven in het circus

Hieronder vind je een voorbeeld van het lottospel.



 <p>wassen</p>	 <p>koken</p>	 <p>koffers pakken</p>
 <p>schminken</p>	 <p>huisdier verzorgen</p>	 <p>de afwas doen</p>

**Speel het lottospel**  
Leg de grote lottokaart op de grond en bespreek de taken die er op zijn afgebeeld.  
Herken je ze allemaal? Leg dan alle kleine kaartjes omgekeerd rondom de grote kaart.  
Elke speler draait om beurt één kaartje om.  
Kan je raden welk voorwerp uit het circus gebruikt wordt voor de taken afgebeeld op de grote lottokaart?  
Leg het kaartje op de juiste foto. Alle kaartjes gevonden? Super! Ga nu op zoek naar deze voorwerpen.

Download het volledige spel op onze [website](#).<sup>9</sup>

Bespreek met de kleuters de verschillende taken uit het dagelijks leven die op het lottobord staan. Herkennen ze die taken en hoe gaat het er bij hen thuis aan toe? Welk materiaal is nodig om deze taak uit te voeren?

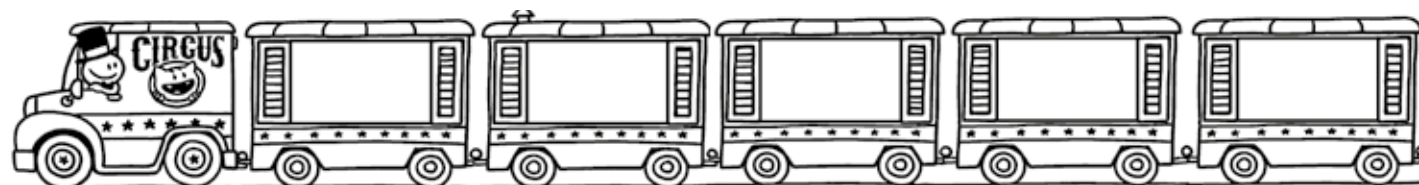
Bespreek daarna de voorwerpen die afgebeeld staan op de losse kaartjes. Deze voorwerpen zijn te zien in de expo en werden gebruikt door circusartiesten om taken uit het dagelijks leven uit te voeren. Kunnen de kleuters raden waarvoor deze voorwerpen juist gebruikt werden?

Leg de losse kaartjes omgekeerd op een tafel en laat elke kleuter om beurt één kaartje omdraaien. Kunnen ze het kaartje associëren met een afbeelding op het lottobord?

Laat de kleuters verwoorden waarom ze deze associatie maken.

<sup>9</sup> Download het memoryspel: [www.huisvanalijn.be/nl/derde-kleuter-en-1e-leerjaar](http://www.huisvanalijn.be/nl/derde-kleuter-en-1e-leerjaar)

g. Kleurplaat: de circuskaravaan van Hendrik en Poes.



Download de kleurplaat op onze [website](#).<sup>10</sup>

Teken in de raampjes van de circuskaravaan wie mee gaat op tournee.

10 Download de kleurplaat: [www.huisvanalijn.be/nl/derde-kleuter-en-1e-leerjaar](http://www.huisvanalijn.be/nl/derde-kleuter-en-1e-leerjaar)

#### 4. Concept en bronnen

Genoten van deze inspiratiebundel?

Wij zijn benieuwd naar wat jullie er in de klas mee gedaan hebben.

Stuur ons jullie reacties, foto's of filmpjes door

naar [info@huisvanalijn.be](mailto:info@huisvanalijn.be)

Zin in nog meer?

Start jouw activiteiten met een bezoek aan onze expo.

Zo zal deze inspiratiebundel nog meer aansluiten

bij het thema **Circus Onderweg**.

Bekijk zeker ook onze collectie op [huisvanalijn.be](http://huisvanalijn.be)

Concept: Team Huis van Alijn  
Huisstedenaar: Pieter De Poortere  
Vormgeving: Randoald Sabbe

Bronnen:

- [circuscentrum.be](http://circuscentrum.be)
- Huis van Alijn, Kraanlei 65, 9000 Gent, [huisvanalijn.be](http://huisvanalijn.be)
- Prentenboeken voor kleuters: [www.alleswatikmooikanvinden.org](http://www.alleswatikmooikanvinden.org)